

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Kulturní zvláštnosti a tradice vybraného regionu z hlediska
percepce destinace**

(Kulturní akce Lanškrounska)

Bakalářská práce

Autor: Dominika Karlíková
Studijní obor: Management cestovního ruchu – anglický jazyk

Vedoucí práce: Ing. Veronika Židová, Ph.D., DiS.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 14.8.2020

Dominika Karlíková

Poděkování:

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Veronice Židové, Ph.D., DiS. za metodické vedení, odbornou pomoc, cenné rady a připomínky při zpracování této práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá percepcí vybraných kulturních akcí místními obyvateli a jejich komparací v regionu Lanškrounsko. V teoretické části jsou rozebrány akce Masopust a Majáles a také pěší turistika, pod kterou spadá poslední vybraná akce – dálkový pochod Kopa a městské slavnosti. Tato část je zaměřena i na Klub českých turistů, jakožto na spoluorganizátora vybrané akce Kopa, a na historii tohoto klubu.

Výzkum je veden formou polostrukturovaných rozhovorů s vybranými zástupci organizačních subjektů a je doplněn přímým zúčastněným pozorováním autorky práce. Všechny akce mají pozitivní přínos pro kulturní rozvoj dané destinace. Největší dopad na cestovní ruch má dálkový pochod Kopa a městské slavnosti. V práci je řešena i problematika udržitelnosti těchto akcí a jak významnou roli má na tyto akce přírodní prostředí dané oblasti.

Klíčová slova: Masopust, Majáles, dálkový pochod, Klub českých turistů, Lanškrounsko, cestovní ruch

Annotation

Cultural rarities and traditions of selected tourism region from perspective of perception of destination

This Bachelor thesis explores the Lanškrounsko region residents' perception of selected cultural events and their comparison. The theoretical part is based on the literature review and there are descriptions of the events and one of the organizing institutions called Czech Tourist Club. The research is built on information obtained from the interviews with organizers and the author's observations. She is a local resident and actively participated in examined events and in addition helped the organizers in 2015. The results show that these events have a good impact on the culture of local community. The biggest impact on tourism has the event called dálkový pochod Kopa a městské slavnosti. This Bachelor thesis is also focused on the issues of sustainable tourism and its attributes and the effect of environmental determination on these events.

Key words: tourism, Czech Tourist Club, Majáles, Masopust, Lanškrounsko, sustainable tourism

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce a metodika zpracování	2
2.1	Cíl práce.....	2
2.2	Metodika zpracování.....	2
2.3	Literární rešerše	3
3	Teoretická část	5
3.1	Základní pojmy.....	5
3.2	Masopust.....	6
3.3	Majáles.....	8
3.4	Pěší turistika.....	8
3.5	Klub českých turistů a jeho historie.....	9
3.6	Udržitelný cestovní ruch	10
3.7	Akční cestovní ruch	12
4	Praktická část.....	13
4.1	Lanškrounsko	13
4.1.1	Historicko – geografické vymezení území	13
4.1.2	Turistika v Lanškrouně a přírodní atraktivity	15
4.1.3	Turistické informační centrum	18
4.2	Vybrané akce.....	19
4.2.1	Lanškrounský Masopust.....	19
4.2.2	Dálkový pochod Kopa a městské slavnosti.....	20
4.2.3	Majáles	24
4.3	Rozhovory	25
4.3.1	Rozhovor s PaedDr. Marií Borkovcovou.....	26

4.3.2	Rozhovor s Janem Toningerm.....	28
4.3.3	Rozhovor s Mgr. Jaroslavou Havlíčkovou.....	31
4.3.4	Rozhovor s Bc. Pavlínou Kleinovou	33
5	Shrnutí výsledků.....	35
5.1	Komparace kulturních akcí	35
5.2	Finanční stránka akcí.....	35
5.3	Přínosy akcí pro místní obyvatele a vliv na cestovní ruch Lanškrounska	36
5.4	Úloha přírodního prostředí na vybrané akce.....	37
5.5	Udržitelnost akcí.....	38
6	Závěry a doporučení	41
7	Seznam použité literatury.....	42
8	Kopie zadání práce.....	45

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Část mapy České republiky s vyznačeným městem Lanškroun.....	13
Obrázek 2 - Výšeč z podrobné mapy města s popsanými trasami a atraktivitami v Přírodní rezervaci Lanškrounských rybníků.....	17
Obrázek 3 - Nádvoří zámku, na kterém se konají slavnosti Masopustu, v pozadí s pódiem pro vystoupení	20
Obrázek 4 - Náměstí J. M. Marci s radnicí, na kterém se startuje pochod a konají městské slavnosti.....	21
Obrázek 5 - Statistika z 50. ročníku dálkového pochodu Kopa.....	24

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá vybranými kulturními akcemi v regionu Lanškrounsko. V teoretické části je popsána terminologie spojená s tématem. Také jsou zde obecně zanalyzovány akce Masopust a Majáles a jejich historie. Rozebrána je i pěší turistika, do níž spadá akce dálkový pochod Kopa a městské slavnosti. Tyto tři akce byly vybrány jako největší kulturní akce daného regionu a v praktické části je dále řešen jejich konkrétní průběh ve vybrané destinaci.

Teoretická část se též zaměřuje na Klub českých turistů, jakožto na spoluorganizátora vybrané akce Kopa, a na historii tohoto klubu. Dále se zabývá problematikou udržitelného cestovního ruchu a event turismu.

V praktické části je zahrnuta historicko – geografická analýza regionu Lanškrounsko. Je zde obsažena historie turistiky ve vybrané oblasti, jejíž největší rozmach probíhal za období komunistického režimu. Dále je v této části popis přírodních atraktivit regionu pro pěší turistiku. Samotný výzkum této bakalářské práce se pak opírá o polostrukturované rozhovory, které jsou zde přepsány.

V následujícím oddílu jsou zodpovězeny výzkumné otázky určené na začátku této práce a je zde stanovena role přírodního prostředí na dané akce a jejich finanční stránka. V neposlední řadě jsou shrnuty přínosy těchto eventů pro místní obyvatelstvo, jak na tyto akce rezidenti nahlíží a jaké jsou největší problémy zkoumaných akcí z hlediska udržitelnosti.

2 Cíl práce a metodika zpracování

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je komparace vybraných kulturních akcí lanškrounského regionu, které jsou nedílnou součástí cestovního ruchu v dané oblasti. Práce obsahuje popis daných akcí ve snaze pochopit jejich historii a tradici. Primárním zdrojem jsou informace získané polostrukturovanými rozhovory s organizátory akcí a současně místními obyvateli. Dalším zdrojem informací je několikileté přímé zúčastněné pozorování autorky této práce.

V praktické části jsou shrnuty přínosy jednotlivých akcí pro cestovní ruch a místní obyvatele. Dále je v této části rozebrána udržitelnost jednotlivých akcí a jejich finanční stránka. V neposlední řadě je uvedeno, jakou úlohu při vybraných akcích hraje vliv přírodního prostředí dané destinace.

Stanovené výzkumné otázky

1. Jaký vliv mají popsané kulturní akce na cestovní ruch v dané oblasti?
2. Jakou mají kulturní akce zpětnou vazbu od místních obyvatel?
3. Jakým přínosem jsou vybrané akce pro tuto lokalitu?
4. Je vznik a vývoj těchto kulturních akcí ovlivněn přírodním prostředím?
5. Jsou vybrané akce v souladu se udržitelným cestovním ruchem?

2.2 Metodika zpracování

Teoretická část bakalářské práce vychází především ze studia odborné literatury, která se tematicky věnuje základním pojmům používaných v této práci. Soustředuje se na analýzu vybraných akcí – Masopustu, Majálesu a pěší turistiku, která zahrnuje dálkové pochody. Dále je v této kapitole analyzován Klub českých turistů jako jeden

ze spoluorganizátorů a historie tohoto klubu. Též se tato část věnuje problematice udržitelného cestovního ruchu a akčního cestovního ruchu.

V praktické části byla důležitým základem podrobná analýza destinace Lanškrounsko včetně historického kontextu a vývoje regionu, která využívá knižních a internetových zdrojů. Jsou zde podrobně rozebrány konkrétní akce oblasti – Masopust, Majáles a dálkový pochod Kopa a městské slavnosti, jež byly vybrány jako největší kulturní události ve vybraném regionu. Výzkum se opírá o polostrukturované rozhovory s organizátory akcí a zároveň místními obyvateli. Původní záměr byl doplnit rozhovory o dotazníkové šetření, ale bohužel z důvodu karantény a probíhající pandemie COVID-19, a s ní souvisejícími ochrannými opatřeními na jaře roku 2020, by nebylo možné dotazníky distribuovat mezi všechny věkové kategorie a výsledky by tudíž byly zkreslené. Uskutečněné rozhovory byly (po získání souhlasu respondentů) nahrávány na nahrávací zařízení, čímž byla zjednodušena fáze jejich zpracování. Díky tomu byla zachována i přesnost jejich znění. Veškeré poskytnuté informace byly získány především díky ochotě organizátorů se setkat i přes ztížené podmínky. Primární analýzu provedla metodou vlastního pozorování autorka této práce jakožto dlouholetá rezidentka dané destinace a organizátorka jednoho z ročníků Majálesu, o němž tato práce mimo jiné pojednává.

2.3 Literární rešerše

Z odborné literatury a volně dostupných internetových článků bylo čerpáno převážně v teoretické části této bakalářské práce. V kapitole o základních pojmech bylo citováno hlavně z *Almanachu geografie* vydaném v roce 2006 nakladatelstvím National Geographic zpracovaném kolektivem autorů, a to konkrétně z kapitol sociální a kulturní geografie. Dále pak z přepracovaného vydání *Výkladového slovníku cestovního ruchu* z roku 2012 od autorů Josefa Zelenky a Martiny Páskové.

V kapitolách o vybraných akcích bylo náročnější najít tištěné zdroje, proto je čerpáno hlavně z internetových zdrojů.

Udržitelný ruch je sepsán převážně za pomoci nejnovější knižní publikace *Společensky odpovědný cestovní ruch* z roku 2018 od autorů Marty Páskové a Josefa Zelenky.

V praktické části konkrétně v kapitole o regionu je citováno nejvíce z knihy *Krajem Koruny země – Vlastivěda Lanškrounska*, kterou napsal kolektiv autorů v čele s ředitelkou Městského muzea Lanškroun PaedDr. Marií Borkovcovou. Tito autoři se specializují přímo na tuto oblast a mají tak bohaté letité poznatky a zkušenosti. Tato kniha je zpracována velmi detailně a poskytuje spoustu zajímavých informací o dané destinaci.

Kapitola o dálkovém pochodu je doplněna o poznatky z almanachu sepsaného ke čtyřicátému výročí v roce 2008 kolektivem autorů *Lanškrounská KOPA*. Tento almanach je velmi čtivý a zahrnuje i sepsané příběhy pamětníků.

3 Teoretická část

3.1 Základní pojmy

Kultura

Z různých zdrojů je význam slova kultura interpretován velmi podobně. Podle Downse a kolektivu (2006) je kultura „*způsob života určité skupiny a její součástí je sdílená soustava společenských významů, hodnot a vztahů předávaných z generace na generaci.*“

Ve výkladu Zelenky a Páskové (2012) je kultura označena jako „*bytostně lidskou reflexi vlastního bytí a jeho interakce s okolním světem, jeho antropogenními a přírodními aspekty v kontextu světového vývoje i lidské historie.*“

Mezi znaky kultury je zařazen jazyk, náboženství, odívání, hudbu, projevy zdvořilosti, právní systém, sport, nástroje a další hmotné i nehmotné složky (Downs, 2006: 222). Downs dále uvádí, že součástí kultury je také veškeré osvojené chování. Na pohled je obvykle snadné kulturně rozdílné skupiny od sebe rozeznat, ale pro jejich pochopení je důležité znát i sdílené hodnoty a postoje. Podle něj může kultura jednotlivá společenství sjednocovat, ale často také rozdělovat. Rozlišujeme národní kulturu, která je sdílena mezi obyvateli jedné národnosti a kulturu mezinárodní, jež hranice národa přesahuje (Zelenka, Pásková, 2012: 290).

Autoři Štyrský a Šípek (2011: 9) uvádí, že k neporozumění, intoleranci až ke xenofobii a náboženskému fanatismu vede hlavně vzdalování se od základních principů kultury a od morálních a kulturních norem, stejně jako schopnosti rozlišovat mezi dobrem a zlem, toleranci, pokory a soucitu. Tím se podle nich vytváří bariéra pro společné soužití. Členové určité skupiny mají společnou kulturní identitu, vytvářenou při vzájemné interakci s jejich společným prostředím. Podle Downse je kultura měněna, pokud je vystavena působení jiné kultury, a díky tomuto vzájemnému kontaktu se kultura neustále vyvíjí. Také uvádí, že při současné globalizaci vznikají často různé ekonomické a politické vazby mezi odlišnými kulturami, přesto zde zůstávají důležité regionální kulturní identity. Jednotlivé kulturní tradice mohou motivovat k cestování, ale zároveň určitá specifičnost může

mít i negativní důsledky (Zelenka, Pásková, 2012: 291). Příkladem takových důsledků je podle nich folklorizace, což je uměle vytvořená představení kulturních obřadů, tanců a oděvů pro přilákání turistů. Turista by měl mít možnost prožít neopakovatelné dojmy i v prostředí, které navštěvuje opakovaně (Štyrský, Šípek, 2011: 8).

Percepce

Percepce je nazván proces vnímání smyslovými orgány a receptory vnějších i vnitřních podnětů a jejich přijímání a zpracovávání (Zelenka, Pásková, 2012: 414). Cestování, turismus a putování je v dnešní době často běžnou součástí života a účastníci cestovního ruchu vyžadují mnohem více příležitostí k intenzivnímu zážitku (Kolektiv autorů, 2008: 92). Autoři také uvádí, že stále více nabývá hodnota minimálně narušeného přírodního prostředí, které je předmětem zájmu přírodního turismu, ekoturistiky. Lidé při cestování vyhledávají různé typy krajin a jejich vnímáním mění své názory a kognitivní mapy a toto prožívání může mít za následek motivaci k opakované návštěvě podobné scenérie (Kolektiv autorů, 2008: 22). Vliv na percepci návštěvníků mohou mít jejich předchozí zkušenosti a geografické znalosti (Zelenka, Pásková, 2012: 414).

Environmentální determinismus

Environmentální determinismus je tvrzení, že přírodní prostředí je určujícím faktorem kulturního rozvoje a ovlivňuje také vybrané druhy cestovního ruchu (Zelenka, Pásková, 2012, 144). Environmentálním a určitým místním faktorům jako například vhodné podnebí pro zemědělství, později domestikovaná zvířata a absence překážek pro přesuny podléhal i rozvoj raných dominantních civilizací. (Jared Diamond, in Downs, 2006, 224).

3.2 Masopust

Masopustem je označeno období mezi svátkem Tří králů a začátkem velikonočního půstu (Zelenka, Pásková, 2012: 331). Slovo masopust má původ ve spojení „opustit maso“ či „upustit od masa“ podobně jako italské slovo carnevale vzniklo ze slov carne „maso“ a levare „odstranit, odložit“ a znamená tedy doslova „maso odložit“ (Waclawičová, 2020, online). Podle Waclawičové se tak dostalo toto slovo do češtiny

dvakrát, a to jako masopust i převzaté slovo karneval. Autorka také uvádí, že lidé jím dříve označovali pouze poslední tři dny tohoto období, kdy se loučili s masem před Popeleční středou a následujícím předvelikonočním půstem. Masopustní tradice jsou karnevalové veselí s průvody masek, hostinami a tancem a je dodnes součástí místní kultury, zvyků a tradic ČR (Zelenka, Pásková, 2012: 331). Autoři dále zmiňují, že Masopust je atraktivitou domácího a někdy i zahraničního cestovního ruchu. Akce je součástí nehmotné části lidové kultury – folklóru, který představuje významnou součást kulturní identity a můžeme ji tedy zařadit do folklórního cestovního ruchu (Zelenka, Pásková, 2012: 165).

Jedny z nejslavnějších masopustních průvodů v České republice se pořádají na Hlinecku, který se i díky zachované kontinuitě dostaly v roce 2010 na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO (České dědictví UNESCO, 2020, online). Na stránkách lze dohledat, že masopustní obchůzky jsou doloženy z konce 19. století a v některých vesnicích se konají po několik generací v téměř nezměněné podobě. Masopustní masky podle nich oblékají převážně muži, a každá má svůj význam a tradiční podobu. Průvod dle stránek obejde celou vesnici a u každého domu popřeje štěstí a zahraje hospodáři oblíbenou písničku. Většina obyvatel připravuje tradiční pohoštění, peněžitou odměnu a aktivně se účastní celé akce. Obchůzku vede strakatý se ženuškou a je ukončena porážením kobyly (jedné z masek) a večer zakončuje taneční zábava.

Masopust je spojen s přelomovým obdobím mezi zimou a jarem, kdy pro naše předky začínal nový hospodářský rok (Latislav, 2020, online). Podle Latislava byl velmi oblíbený v době, kdy bylo vesnické společenství závislé na zemědělství a jeho cílem bylo udělat tlustou čáru za zimou, ale i sváry a křivdami a společně zajistit bohatou úrodu a plodnost hospodářských zvířat i lidí. Na Hlinecku podle něj dodnes ví, jakou symboliku představují jednotlivé masky, a to je odlišuje od karnevalů, kde se lidé pouze baví. Uvádí, že lidé si uvědomují, že udržují tradici prababiček a pradědečků. Tento svátek je úzce spjat s náboženstvím a například region Hlinecka, má podle Českého statistického úřadu (2020, online) nadpoloviční zastoupení věřících v obyvatelstvu, což tyto tradice velmi podporuje. Celkově má podle

posledního sčítání lidu z roku 2011 Pardubický kraj spolu s Jihočeským z českých krajů největší podíl věřících – přibližně pětinu všech obyvatel (ČSÚ, 2020, online).

3.3 Majáles

PhDr. Michal Svatoš, historik Ústavu dějin Archivu Univerzity Karlovy, uvádí, že v českém dějepisectví jsou dějiny studentských hnutí bílými místy. Takovým studentským hnutím je i Majáles, který je pořádán obvykle na 1. května jako slavnost středoškolských studentů, kteří mohli beztrestně karikovat a kritizovat veřejné dění, spolužáky, a dokonce i své vyučující. Slavnosti byly až do 19. století pouze středoškolské, ale později se rozšířily i mezi vysokoškolské studenty a získaly tak větší společenskou prestiž (Svatoš, 2001: 23). O majálesu hovoří ve své knize Filozofská historie i Alois Jirásek, kde se studenti Litomyšlského gymnázia v roce 1847 vzbouřili proti zákazům tuto oslavu uspořádat a podpořili tím boje proti germanizaci. Podle Svatoše v období 1946–1947 měli studentské oslavy politický podtext ve formě kritiky fašismu a oslavy svobody Československa. S nástupem komunismu byla snaha studentská hnutí a svobodné projevy potlačovat. Také uvádí, že v roce 1956 byl majáles ostře sledován a průvodem zněla satirická hesla kritizující nesvobodu tisku a volající po dovozu zahraniční literatury a revizi některých nezákonných politických procesů. Jeden z nejvýznamnějších Majálesů podle Svatoše proběhl v roce 1965, kdy průvod masek a alegorických vozů sledovalo až 150 000 lidí. I přesto, že byl opět sledován a ovlivňován režimem, stal se králem Majálesu americký beatnik Allen Ginsberg, který se nebál otevřeně kritizovat marxismus a byl později vyhoštěn ze země. Svatoš dále tvrdí, že v následných ročnících se studenti odkazovali na tento Majáles v heslech jako „Mlčeti zlato, mluvíti průser“ nebo „Dneska tady křičíme, zítra za to sedíme“, a že do revoluce byly majálesy zakázané a jejich obnova začala až v roce 1990 po pádu komunismu. Větší ohlas začal mít Majáles podle něj až s přidáním hudebních koncertů jako hlavního vrcholu oslav.

3.4 Pěší turistika

„Pěší turistika je formou CR, jejíž účastníci jsou motivováni aktivním pohybem v přírodě a bezprostředním kontaktem s přírodou“ (Zelenka, Pásková, 2012: 415).

Autoři uvádí, že tato aktivita je nejčastěji realizována prostřednictvím chůze v přírodě, kterou může doplnit doprava mezi jednotlivými výchozími místy nebo atraktivitami CR. Variantou pěší turistiky je nordic walking, který k chůzi využívá ještě sportovní hole, pro lepší využití horní poloviny těla. Součástí pěší turistiky jsou také dálkové pochody, což jsou organizované hromadné pochody s výběrem několika tras s rozdílnou délkou a náročností. Na trase bývá možnost občerstvení a za úspěšné absolvování trasy se všemi kontrolami dostane zpravidla účastník drobný upomínkový předmět (Zelenka, Pásková, 2012: 97). V České republice je pěší turistika významně podporována a koordinována Klubem českých turistů, který se stará o kvalitní značení nových tras a udržování stávající husté sítě pěších tras.

3.5 Klub českých turistů a jeho historie

Klub českých turistů (dále zkratka KČT) je spolkem aktivních turistů a zastánců turistiky, který má celostátní působnost, a jehož historie sahá až do roku 1888. (Klub českých turistů, 2020, online). Stránky klubu uvádí, že jeho hlavními činnostmi a zároveň i účelem je vytvářet všestranný turistický a sportovní program, včetně mezinárodních turistických aktivit, udržovat síť značených turistických tras, dále vytvářet materiální, organizační a metodické podmínky pro bezpečný a volný pohyb v přírodě a propagovat turistiku pro nejširší veřejnost. Trendem 21. století je právě aktivní turistika, vyhledávání zážitků až adrenalinového typu, protože lidé mají vyšší nároky na intenzitu zážitků při rekreaci a cestování (Štyrský, Šípek, 2011: 6).

Klub českých turistů byl založen 11. června 1888 z iniciativy nadšenců a na základě spolupráce dvou již existujících spolků – tělovýchovné organizace SOKOL a Národní jednoty severočeské (Klub českých turistů, 2020, online). Podle KČT si nová turistická organizace za svého předsedu zvolila známého cestovatele a veřejného činitele Vojtěcha Náprstka a prvním činem byla organizace výpravy 363 českých turistů na Světovou výstavu do Paříže v roce 1889. Dalším velkým projektem byla výstavba Petřínské rozhledny s lanovou dráhou, ke které byli inspirováni Eiffelovou věží. Veřejnosti tento projekt připadal nesplnitelný hlavně z důvodu velkého rozpočtu. Za pouhý rok a půl byla však stavba dokončena a lanovka i rozhledna jsou podle informací uvedených na stránkách dodnes v provozu.

Dále klub stavěl turistické chaty, upravoval a značil turistické trasy a pomáhal rozvíjet aktivní turistiku v Čechách. Podle stránek KČT se klub staral o organizaci pravidelných krátkých výletů hlavně v okolí Prahy, ale i větších výprav například do Krakova, Tater či čtrnáctidenní putování k Jadranskému pobřeží jako manifestaci slovanské vzájemnosti. Klub se soustředil z většiny na pěší pohyb, doplněný případně o železniční dopravu, ale po přivezení lyží do Čech, začal propagovat i výpravy na lyžích po Krkonoších a Jizerských horách.

Dále stránky uvádí, že se po první světové válce a následnému vzniku Československa klubu velmi dařilo a stal se z něj Klub československých turistů, a se svými 60 000 členy a 280 odbory to byl jeden z největších spolků a jediný s působností po celé republice. Velký rozvoj podle nich zaznamenala jak pěší turistika, tak lyžování ve spolupráci se Svazem lyžařů, vodáctví a horolezectví převážně díky přístupnosti do Vysokých Tater, stavěly se nové horské chaty, loděnice a rozhledny, byli vychováváni první turističtí a lyžařští vůdcové a vůdcové vodáctví, a kladl se vysoký důraz na ochranu přírody a životního prostředí. Dále uvádí, že po velkém rozvoji přišel úpadek, kdy byly zabrány Německem pohraniční hory Mnichovskou dohodou a tím KČST přišel o 41 chat, 15 000 km značených turistických tras. Ze stránek vyplývá, že po vzniku Protektorátu Čechy a Morava poté přišel klub o slovenskou část, přerušily se tím styky a došlo ke ztrátám mnoha investic a činnost klubu za války byla velmi omezená. Novodobější historie stránky neuvádějí, ale už jen vznik dálkových pochodů dokládá, že klub se ke svým činnostem po válce navrátil se stejným nadšením.

3.6 Udržitelný cestovní ruch

Udržitelný cestovní ruch je podle Zelenky a Páskové (2012: 590) takový, jehož cílem je ochrana a zachování životního prostředí, a který respektuje a nenarušuje přírodní, kulturní ani sociální prostředí. Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) uvádí, že udržitelný cestovní ruch je ten, „*který plně zohledňuje své současné a budoucí ekonomické, sociální a enviromentální důsledky, řešení potřeb návštěvníků, průmyslu cestovního ruchu, životního prostředí a hostitelské komunity*“ (Pásková, Zelenka, 2018: 60). Autoři dále uvádí, že pokud je realizován udržitelným způsobem, tak v destinaci převažují pozitivní vlivy cestovního ruchu nad negativními. Aktéři

cestovního ruchu se podle nich v ideálním případě chovají se společenskou odpovědností k prostředí místní komunity, a tím dochází k prevenci vzniku negativních vlivů cestovního ruchu. Pásková a Zelenka dále popisují, že přijetím odpovědnosti jednotliví aktéři dávají přednost preventivním nebo kompenzačním opatřením pro externality jeho rozvoje. Cestovní ruch je komplexním odvětvím, které je v dnešní době problémové hlavně kvůli tlaku na neustálý ekonomický růst, který je v rozporu s šetrným využíváním a ochranou navštěvované destinace (Higgins-Desbiolles, 2018, online).

Realizací společenské odpovědnosti v cestovním ruchu je například enviromentální certifikace, využívání různých přístupů enviromentálního managementu a přístupu čistší produkce (Pásková, Zelenka, 2018: 62). Velkým přínosem v udržitelnosti by podle nich byla realizace společenské odpovědnosti podnikatelskými subjekty, návštěvníky a dalšími aktéry cestovního ruchu a také skrz odpovědný destinační management. Podle autorů je nutné vnímat destinaci v kontextu společenské odpovědnosti jako otevřený systém, který se skládá z destinačních aktérů, primárních destinačních zdrojů (atraktivita CR, místní neturistická infrastruktura, místní příroda a lidské zdroje) a sekundárních destinačních zdrojů (infrastruktura CR). Propojenost těchto prvků zajišťuje vnitřní propojenost destinace jako regionu. Region také podle autorů dále podléhá vývoji v čase a vnějším vlivům, jako je například politická či ekonomická situace dané země. Uvádí také, že odpovědnost destinačního managementu by měla být tudíž výrazně diferencována ve vztahu k vnějším faktorům, konkurenci, destinačním zdrojům, účastníkům cestovního ruchu. Tato odpovědnost by měla být v souladu s kontextem dlouhodobého časového horizontu, který je pro společenskou odpovědnost zásadní.

Při udržitelném cestovním ruchu je také důležité dodržovat únosnou kapacitu daného území. Únosnou kapacitou nazýváme maximální zatížení destinace vlivem člověka bez snížení kvality životního prostředí, ekosystémů a bez negativních vlivů na místní komunitu (Zelenka, Pásková, 2012: 594). Podle nich se jedná o ukazatel, který měří zranitelnost zdrojů dané lokality a její schopnost unést turistické aktivity. Cílem tohoto indikátoru, jak dále uvádí, je odhadnout mezní hodnoty počtu návštěvníků cestovního ruchu, které se mohou posouvat v závislosti na kvalitě

destinačního managementu dané oblasti. Podle autorů má únosná kapacita rozměr sociální, fyzický a enviromentálně ekologický a v několika destinacích byla již překročena, jako například Český Krumlov, Krkonoše, historické centrum Prahy atp.

3.7 Akční cestovní ruch

Akční cestovní ruch, takzvaný event turismus, je forma CR, u které je motivace účastníků větší událost (Zelenka, Pásková, 2012, 27). „*Event turismus vychází z chápání eventu jako produktu dané destinace cestovního ruchu. Eventy se zde stávají hlavním důvodem pro návštěvu daného místa. Často jsou nedůležitější atraktivitou destinace*“ (Kotíková, 2011 in Jakubíková, 2012: 272). Termín event zahrnuje mnoho aktivit, mezi něž patří např. koncerty, taneční či divadelní představení, festivaly, oslavy, meetingy, konference atd. Při velké akci jako jsou například olympijské hry je důležité naplánovat preventivní opatření v podobě posílení infrastruktury atp. (Zelenka, Pásková, 2012, 27). Autoři také uvádí, že tato forma cestovního ruchu je mnohdy masová a má tedy velké dopady na životní prostředí dané destinace a kvalitu života místních obyvatel.

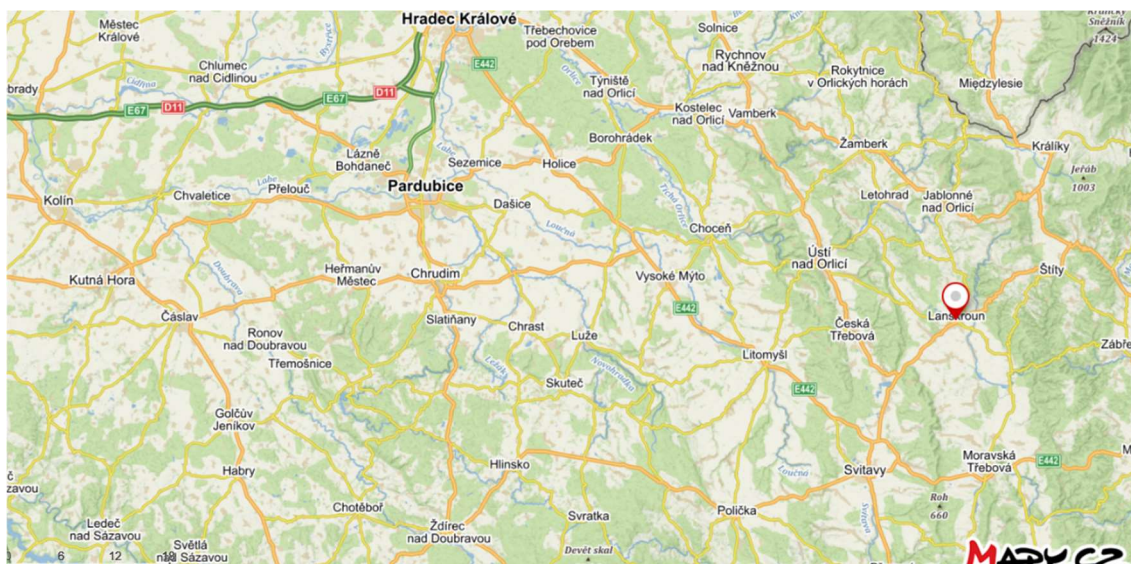
4 Praktická část

4.1 Lanškrounsko

4.1.1 Historicko – geografické vymezení území

Lanškroun se nachází na východě Pardubického kraje v podorlické kotlině na horním toku řeky Moravské Sázavy (Kolektiv autorů, 2017: 13). Město čítá k 31.12. 2019 necelých 10 000 obyvatel (ČSÚ, 2020, online) a od roku 2003 je správním a hospodářským centrem regionu Lanškrounsko, pod který spadá 22 obcí v okrese Ústí nad Orlicí Pardubického kraje (Kolektiv autorů, 2017: 13). Autoři dále uvádí, že současný znak města má na červeném poli zlatou listovou korunu s drahokamy, který byl uváděn již na pečetích z let 1401-1402.

Regionem Lanškrounsko prochází hlavní evropské rozvodí Severního a Černého moře (Město Lanškroun, 2020, online). Poloha regionu na rozhraní Orlických hor, Zábřežské vrchoviny a Svitavské pahorkatiny nabízí mnoho příležitostí pro letní i zimní turistiku.

Obrázek 1 - Část mapy České republiky s vyznačeným městem Lanškroun

(Mapy.cz, 2020, online)

Lanškroun vznikl za podpory českého krále Přemysla Otakara II., který chtěl osídlit pohraniční oblasti ve vrcholné kolonizaci ve 2. polovině 13. století, jako městské centrum rozsáhlého lanšperského panství (Kolektiv autorů, 2017: 14). Podle autorů

je nalezena první písemná zmínka o městě v listině krále Václava II. z roku 1285, která zároveň vysvětluje název města obsahující slova Land=Země a Krone=koruna, proto Lanškroun lze chápat jako zemi patřící koruně (králi). Dále uvádí, že Lanškroun byl jediným opevněným místem na panství, což je dokázáno v písemnostech z roku 1356, ve kterých je důsledně označováno za město.

Poté se stal podle nich Lanškroun poddanským městem církevní vrchnosti až do husitské revoluce, kdy husitství obyvatelstvo až na výjimku přijalo. Autoři popisují, že po skončení husitského období byl Lanškroun ve světských rukou Kostků z Postupic, Pernštejnů a později Hrzánů z Harasova. Také uvádí, že město získalo v roce 1568 právo vařit a dodávat pivo do města a čtrnácti okolních obcí.

V roce 1622 Lanškroun i celé panství patřilo Karlovi z Lichtenštejna a po bitvě na Bílé hoře došlo ve městě k rekatolizaci a poté nastal příliv německého obyvatelstva (Kolektiv autorů, 2017: 15). Podle autorů se definitivně městská správa poněmčila v roce 1683, kdy byl národnostní poměr ve prospěch Němců. Také uvádí, že Lichtenštejnové nechali postavit knížecí pivovar jako konkurenci městskému pivovaru, rozsáhlý Nový zámek u Rudoltic a další stavby. Závislost na Lichtenštejnech jako majitelích velkostatku zanikla až se zrušením roboty a vrchnostenských úřadů v letech 1848-1849 (Kolektiv autorů, 2017: 15).

Velký hospodářský a kulturní rozmach nastal v 70. letech 19. století, kdy ve městě vznikaly velké továrny, tento rozmach je doložen připojením na železniční trasu z Rudoltic v Čechách (Kolektiv autorů, 2017: 15). Autoři také zmiňují, že v těchto letech vznikaly i centra vzdělanosti jako gymnázium nebo střední odborná tkalcovská škola, a že v tomto období bylo ve městě podle sčítání z roku 1869 okolo 5 300 Němců a pouze 181 Čechů. Dále uvádí, že od poloviny 19. století bylo město rozdvojené, co se týká politických zájmů, a vyvrcholením bylo odmítnutí uznání československé vlády po 28. říjnu 1918 a vytvoření německé národní rady, která chtěla město připojit k Rakousku. Po zásahu vojenských sil ovšem Lanškroun uznal svrchovanost nového státu (Kolektiv autorů, 2017: 15).

Podle autorů se po Mnichovské dohodě 1938 Lanškroun, spadající do sudetské oblasti, stal součástí Říšské župy (vyšší územně správní celek) Sudety. Z města museli uprchnout Češi, přijely vojenské nacistické jednotky a většina továren začala

být využívána ve zbrojním průmyslu (Kolektiv autorů, 2017: 15). Dále uvádí, že město bylo osvobozeno 9.5. 1945 Rudou armádou, Němci byli vysídleni do roka z města a nahrazeni obyvateli z celého Československa.

S nástupem komunismu se změnila také obchodní síť, drobné obchody byly zavřeny a na výrobky se čekaly nikdy nekončící fronty (Kolektiv autorů, 2017: 16). Podle autorů s režimem většina občanů nesouhlasila a v roce 1968 vyjádřila nesouhlas a touhu po změně politiky, kterou zastavil zásah sovětských tanků a nastolil tak socialismus na dalších 21 let. Autoři ovšem zmiňují, že za těchto let byla v Lanškrouně vybudována pekárna, nová sídliště, nové autobusové nádraží, mateřské školy, nové továrny, další obchody atp.

Po hromadných protestech v listopadu 1989 a zrušení komunistické nadvlády se město začalo postupně obnovovat a začaly rekonstrukce historických budov jako radnice, kostela sv. Václava, zámku a muzea a dalších (Kolektiv autorů, 2017: 16). Dále uvádí, že se začaly stavět nová sportoviště, budova Základní umělecké školy, skautská klubovna, areál technických služeb a město bylo propojeno s okolními vesnicemi skrze síť cyklostezek.

4.1.2 Turistika v Lanškrouně a přírodní atraktivita

Turistice se začalo v Lanškrouně dařit až začátkem padesátých let, po odchodu německého obyvatelstva, které české spolky nepodporovalo (Kolektiv autorů, 2002: 473). Autoři uvádí, že v roce 1955 byl založen odbor turistiky jako první v Lanškrounském okrese a za podpory Krajského výboru pro tělesnou výchovu a sport začal značit turistické cesty v regionu, školit cvičitelky turistiky v Lanškrouně, účastnit se prvních celostátních akcí, jako například II. Celostátní sraz turistů v Podbánském, atp. Odbor podle nich stále navyšoval počet svých členů a jeho činnost se změnila z nenáročných vycházek na turistiku sportovního charakteru.

Podle autorů v šedesátých letech vycházel „Turistický zpravodaj“, členská základna odboru rostla, spolupracovala s Domem pionýrů a městskou knihovnou, a v roce 1964 získal odbor 3. stupeň titulu „Vzorný kolektiv tělesné výchovy“. Činnost odboru zvýšila svou kvalitu, přibýval počet nositelů výkonnostních tříd a cyklisté trojnásobně vyhráli v celostátní soutěži. Také uvádí, že byl čím dál větší zájem o

dálkové pochody, což vedlo k prvnímu ročníku pochodu Lanškrounské kopy v roce 1969.

V letech sedmdesátých a osmdesátých získal podle autorů odbor nejvyšší titul „Vzorný odbor tělesné výchovy“ 1. stupně a rozrostl se na 260 členů, z nichž někteří byli odměněni čestnými tituly Mistr turistiky a Zasloužilý mistr turistiky. Činnost se rozšířila nad rámec okresu i kraje a turistice se v tomto období velmi dařilo hlavně proto, že každý občan musel být nějakým způsobem angažován a turistika nebyla tak omezující. Autoři také dále uvádí, že v Lanškrouně se stále pořádaly tradiční celostátní turistické akce – dálkové pochody Lanškrounská kopa, Povodím Orlice, Na Nový rok s TOMem první krok atd.

Po roce 1989 a po změně politických poměrů se podle nich snížil počet členů na polovinu a omezily se i akce kvůli nedostatku peněz. Autoři tvrdí, že odbor se přejmenoval na Klub českých turistů TJ Lanškroun a změnil i programovou náplň s důrazem na rodinnou turistiku a s vizí navrátit turistiku v Lanškrouně k bývalé slávě. Prioritní se staly akce pořádané pro místní obyvatele a klub podporoval účast svých členů snížením cen za pomoci sponzorů. Největší zlom nastal podle autorů po rozvoji cykloturistiky, která svou oblibou měla za následek přibývající členy v klubu. Také uvádí, že v roce 2005 oslavila organizovaná turistika v Lanškrouně 50. výročí vzniku a její význam pro společnost i hospodářství si obyvatelé uvědomují, a proto ji nadále značně podporují.

Přírodní rezervace Lanškrounské rybníky

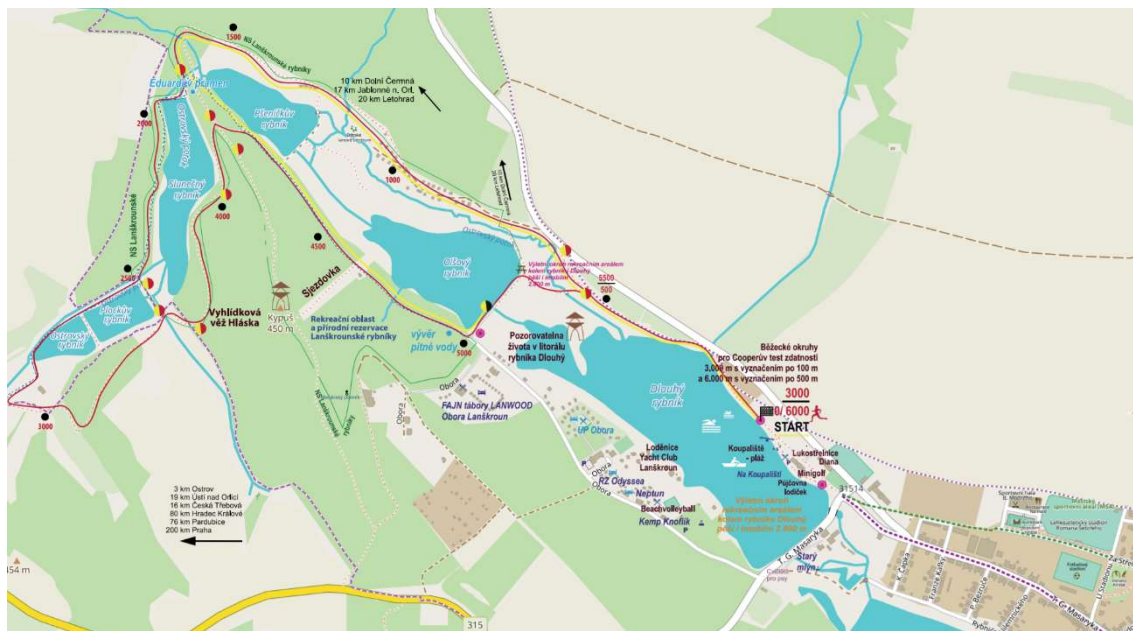
Nejvýznamnější rekreační oblastí města jsou Lanškrounské rybníky (Město Lanškroun, 2020, online). Podle stránek města byl tento přírodní park, který je soustavou sedmi rybníků, založen v roce 1990 a v roce 2016 vyhlášen za přírodní rezervaci. Dva z rybníků slouží ke sportovnímu rybolovu, jeden je přírodním koupalištěm s využitím pro jachting a windsurfing a v jeho okolí je možné se ubytovat v kempech či chatkách s možností zapůjčení sportovního vybavení (Kolektiv autorů, 2017: 191). Lanškrounskými rybníky vede i naučná stezka, na které je umístěno 8 informačních panelů s možností volby 3 km či 6 km okruhu

(Město Lanškroun, 2020, online). Podle stránek jsou kolem rybníků běžecké trasy, vede podél nich cyklotrasa (č. 4221) a okrajově tudy prochází i stezka pro agroturistiku. Dále stránky uvádí, že z centra Lanškrouna se lze k rybníkům dostat po žluté turisticky značené trase, která se napojuje na naučnou stezku.

Hláška na Kypuši a ornitologická pozorovatelna

Hláška je miniaturní rozhlednou, která stojí na vrcholu kopce Kypuš od roku 2015 (Kolektiv autorů, 2017: 193). Na stránkách města se dozvíme, že tato stavba je volně přístupná a napojená na pěší trasy kolem rybníků a také, že z jejího vrcholu mohou návštěvníci spatřit vodní plochy a protilehlý pás hor s vrcholy Suchý vrch a Buková hora.

Ornitologická pozorovatelna je dalším bodem na trase přírodní rezervací. Oblast lanškrounských rybníků je důležitým hnízdištěm vodního ptactva, včetně některých významných chráněných druhů, a také zastávkou tažných ptáků (Město Lanškroun, 2020, online). Stránky města uvádí, že dřevěná pozorovatelna byla vystavěna v roce 2012 a je také volně přístupná.

Obrázek 2 - Výšeč z podrobné mapy města s popsányi trasami a atraktivitami v Přírodní rezervaci Lanškrounských rybníků

(Město Lanškroun, 2020, online)

Naučná stezka údolím Moravské Sázavy

Sázavské údolí je jedním z nejnavštěvovanějších míst na Lanškrounsku (Kolektiv autorů, 2017: 199). Autoři dále uvádí, že toto údolí leží na horním toku Moravské Sázavy a návštěvníci si mohou vyzkoušet v této říčce i narýžovat české granáty. Naučná stezka má délku necelých 6 km a je na ní umístěno 6 informačních panelů s botanickou, historickou i zoologickou tematikou (Město Lanškroun, 2020, online). Na stránkách města je také uvedeno, že údolím vedou dvě asfaltované cyklostezky.

Poutní místo Mariánská hora a rozhledna Mariánka

Mariánská hora se nachází v nedaleké vesnici v Horní Čermné a na jejím vrcholu byla postavena kaplička, kterou později obestavěli dnešním kostelem (Kolektiv autorů, 2017: 196). Podle autorů leží poutní místo s kostelem přímo na evropském rozvodí a z jednoho okapu se voda vlévá do úmoří Severního moře a z druhého teče voda do Moravské Sázavy a končí v Černém moři. Později bylo kolem kostela ještě postaveno 14 kapliček křížové cesty spolu s lipovou alejí, která byla roku 2016 vyhlášena alejí roku Pardubického kraje (Město Lanškroun, 2020, online). Stránky města uvádí, že nedaleko kostela se tyčí od roku 2014 rozhledna Mariánka. Podle těchto stránek nabízí rozhledna svou výškou téměř 19 metrů daleký výhled na Orlické hory, Suchý vrch, Bukovou horu, Jeseníky, Českotřebovské stěny i nedaleký Lanškroun.

4.1.3 Turistické informační centrum

Infocentrum Lanškroun je od roku 2016 členem Asociace turistických informačních center České republiky a od roku 2018 spadá do klasifikační třídy B (Město Lanškroun, 2020, online). To znamená, že splňuje minimální standard služeb s otevírací dobou alespoň 5 dní v týdnu, poskytuje informace alespoň ve dvou světových jazycích, zprostředkovává průvodcovskou službu atd. (Asociace

turistických informačních center ČR, 2017, online). Na stránkách města dále uvádí, že ke službám infocentra patří bezplatné poskytování informací turistům o zajímavostech města i regionu, památkách, ubytovacích a stravovacích možnostech, a to i v materiální formě brožurek. Také zajišťuje předprodej vstupenek na akce pořádané Kulturním centrem Lanškroun a prodej sběratelských a turistických předmětů.

4.2 Vybrané akce

4.2.1 Lanškrounský Masopust

Původ tohoto svátku sahá až do období pohanství a pohanských obřadů (Kolektiv autorů, 2002: 191). Autoři uvádí, že přeměna na radostné obchůzky v maskách s dobrým jídlem a pitím přišla až později. Masopust je jedním z pohyblivých svátků podobně jako Velikonoce a předchází Popeleční středě, kdy začíná čtyřicetidenní postní období před Velikonocemi. Dříve se podle nich slavil v Lanškrouně masopust tři dny a příprava na něj se konala ve čtvrtek (zvaný tučňák) zabijačkou a jídlem, tradičním pro masopust, byla vepřová pečeně se zelím. Podle autorů probíhala masopustní zábava v neděli a pondělí a v úterý procházely ulicemi průvody maškar za doprovodu hudby. Lidé měli za úkol hrát humorné scénky, dělat vtipy a bavit obecenstvo. Jak uvádí autoři, tak blázni směli v tento den říkat pravdu, kdo celý rok musel mlčet, se směl vyřádit a ženy mohly nosit kalhoty. Masky jsou rozmanité a v čele průvodu jede podle hřebečských tradic kočár tažený koňmi, který veze Bacchuse, krále neřesti a obžerství, se svou milou (Borkovcová, 2020, online). Další z hřebečských tradic jsou svobodní chlapci v průvodu s dřevěnými koňmi, kteří vybírali peníze na „okování jejich koní“ (Kolektiv autorů, 2002: 192). Tato tradice se podle Borkovcové zachovává dodnes stejně jako vybírání vstupného za muziku a s dalšími ročníky jsou masky doplněny i o novodobější postavy – filmovými, pohádkovými, zvířecími i satirickými reagující na současné životní situace.

Obrázek 3 - Nádvoří zámku, na kterém se konají slavnosti Masopustu, v pozadí s pódium pro vystoupení

(Karlíková, 2020)

4.2.2 Dálkový pochod Kopa a městské slavnosti

Pochod byl poprvé uskutečněn v roce 1969 s trasou o délce 50 km a k jeho založení vedla inspirace dálkovým pochodem Sokolu Mladkov a prvním oficiálním pochodem Praha – Plzeň na 100 km, jejichž účastníkem byl i jeden ze zakládajících členů Otakar Juren (Toninger, 2008: 4). Podle Toningera se účastnilo prvního ročníku pouze pět nadšenců z důvodu nepříznivého počasí, a proto se v dalších letech rozhodli pochod přesunout na druhý víkend v září. V tento termín je akce pořádána dodnes. Od čtvrtého ročníku nese pochod název Lanškrounská Kopa jako stará početní jednotka pro číslo šedesát, což je počet kilometrů nové trasy (KČT Lanškroun, 2020, online). Také podle stránek klubu přibyly nové kratší trasy, a to 30 km a 15 km, a mnohem více energie se investovalo do propagace akce. Organizátoři se rozhodli zajistit i diplomy, medaile, propagační plakáty a posezení po akci, a proto byl počet 70 účastníků zklamáním (Toninger, 2008: 5). Ovšem Toninger uvádí, že tato péče o

zúčastněné se vyplatila a zajistila velkou reklamu pro následující rok, kdy se počet vyšplhal až na 568 lidí.

Další dva roky se podle webových stránek klubu návštěvnost vždy zdvojnásobila a tím se pochod a město Lanškroun začali zviditelňovat i celorepublikově. Akci začali sponzorovat partneři od firem ve městě jako TESLA či Východočeské papírny až po Červený kříž, Svaz žen apod. (Toningera, 2008: 5). Od pátého ročníku se k pochodu přidalo i společenské vyžití ve formě posezení u táboráku a domluvené hudební kapely (KČT Lanškroun, 2020, online). Podle stránek spolupracují od tohoto ročníku organizátoři akce s veřejnými orgány města Lanškroun, přičemž vedení města dokonce povolilo startovat pochod přímo z radnice. Takovou podporu dříve ostatní organizátoři pochodů v republice záviděli (Toningera, 2008: 5). Podle Toningera se od sedmého ročníku uspořádala taneční zábava ve Společenském domě s názvem „Sdělování dojmů“ a s dalšími ročníky se vylepšovaly i přípravy a přidávaly se soutěže na trasách, poučení ve formě „desatero účastníka“ a výzdoba města.

Obrázek 4 - Náměstí J. M. Marci s radnicí, na kterém se startuje pochod a konají městské slavnosti

(Karlíková, 2020)

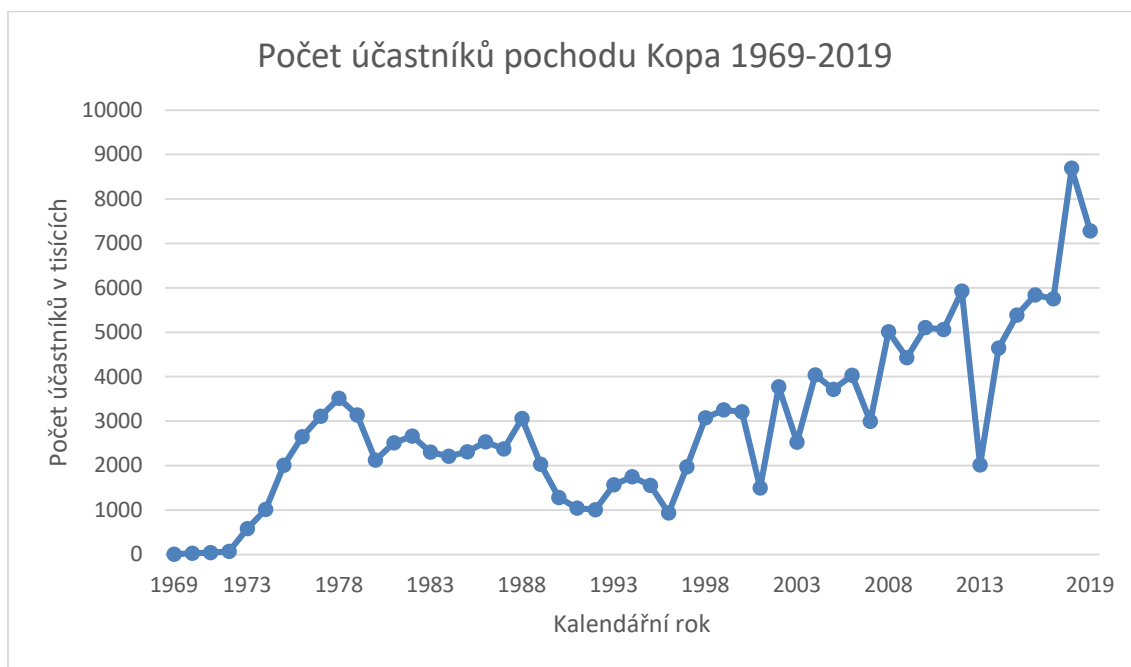
Po deseti letech dosáhl pochod na 3512 účastníků, což byl počet, který držel rekord až do 34. ročníku (KČT Lanškroun, 2020, online). Stránky také uvádí, že na konec nových kratších tras se v roce 1983 přidal „Pohádkový les“, který je pro své hry a pohádkové postavy atrakcí hlavně pro děti.

Po roce 1989 lanškrounští turisté museli vynaložit velké úsilí, aby tuto tradiční akci udrželi (KČT Lanškroun, 2020, online). Podle webových stránek klubu poklesla návštěvnost o polovinu a musela být zavedena úsporná opatření, protože pořadatelé přišli o všechny dosavadní sponzory.

Po pár letech nepříznivé účasti se snažili organizátoři Kopu opět oživit při 25. ročníku, a to obnovením spolupráce s městem, získáním více sponzorů a přidáním první cyklotrasy (Toninger, 2008: 7). Toninger uvádí, že cyklo tras se poté přidalo ještě pět, ale do 30. ročníku počet účastníků stále stagnoval.

K jubilejnímu 30. ročníku byla dokončena rekonstrukce náměstí a městská rada rozhodla o konání celoměstských slavností společně s Kopou, které měly nahrazovat pouť (KČT Lanškroun, 2020, online). Na stránkách je uvedeno, že akci připravovala komise složená ze zástupců Města Lanškroun, Kulturního centra, Městského muzea a Klubu českých turistů. Tím se dálkovému pochodu rozšířila kulturní část akce na dvoudenní program odehrávající se na náměstí v samém centru města. Program probíhá na pódiu a kolem náměstí jsou rozestavěné stánky s občerstvením a ukázkou řemesel a na závěr slavností je odpálen ohňostroj. V tomto ročníku se také obnovil slavnostní start a byly upraveny délky pěších i cyklo tras (Toninger, 2008, 8). V takovém duchu se akce nese dodnes s drobnými každoročními úpravami jako například přidáním trasy pro in-line brusle, běžecké tratě, úpravou Pohádkového lesa a změnou kulturního programu.

Graf 1: Počet účastníků pochodu

(Vlastní zpracování podle KČT, 2020, online)

Popularita této akce rostla téměř exponenciálně až do roku 1978, kdy padl rekord, který nebyl překonán až do roku 2002. Po roce 1989 byla návštěvnost nízká a začala růst až od roku 1997. Od roku 2000 jsou skoky mezi jednotlivými roky velmi vysoké a důvodem nízké účasti je uvedeno hlavně nepříznivé počasí (KČT Lanškroun, 2020, online). Další rekord v počtu návštěvníků padl v roce 2012 a byl překonán až v roce 2018, kdy překročil počet návštěvníků 8 000. Celkový počet do roku 2019 čítá přes 148 000 účastníků.

Statistika 50. ročníku pochodu Laškranská Kopa

Celkový počet účastníků:		Počty účastníků podle přesunových prostředků:			Počty účastníků podle tras:			
Pocet	PrumVek	PCB	Pocet	PrumVek	PCB	Trasa	Pocet	PrumVek
8692	29,9	Pěšky	6416	28	Pěšky	5	2713	25,3
		Cyklo	2147	35,2	Pěšky	10	1862	29
		Kros	46	43,1	Pěšky	15	1260	29,5
		Poř.Kopy	83	18	Pěšky	20	337	32,2
					Pěšky	30	183	35,1
					Pěšky	60	43	40,3
					Pěšky	100	18	80
					Cyklo	20	632	27,9
					Cyklo	30	742	34,8
					Cyklo	50	482	39,8
					Cyklo	60	154	42
					Cyklo	70	111	45,6
					Cyklo	110	26	51,6
					Kros	15	46	43,1
					Poř.Kopy	0	83	18

Obrázek 5 - Statistika z 50. ročníku dálkového pochodu Kopa

(Klub českých turistů Lanškroun, 2020 online)

Tato tabulka zobrazuje statistiku z 50. ročníku pochodu. Je možné vyčíst celkový počet účastníků, jejich průměrný věk, dále je zaznamenáno rozdělení účastníku podle druhu tras. Nejvíce lidí se účastnilo pěšího pochodu a nejméně krosového běhu, který je nejnovější kategorií akce. V posledním sloupci je nejpodrobnější rozdělení podle jednotlivých délek tras. Zajímavostí je, že nejdelší trasa 100 km má zároveň nejvyšší průměrný věk na trase, a to 80 let, a zároveň nejnižší věk je na nejkratší trase km. Z tohoto výsledku lze vyčíst, že město má velice aktivní seniory a že většina rodin s malými dětmi se rozhodnou pro nejkratší trasu, která je přístupná i pro vozíčkáře a kočárky.

4.2.3 Majáles

Majáles je akce pořádaná studenty třetího ročníku a septimy Gymnázia Lanškroun vždy na 1. května. Program začíná v brzkém odpoledni průvodem v maskách centrem města. Každý rok si studenti vymyslí jiné téma celé akce, kterému odpovídají masky. Majáles probíhá na náměstí J. M. Marků v samém centru města, kolem kterého jsou rozestaveny stánky s občerstvením a atrakce. Další atrakce, zejména ty větší, se nachází na Pivovarském náměstí, které je nedaleko od Gymnázia. V celodenním programu každoročně nechybí vystoupení obou tříd, módní přehlídky se sponzorskými salony a obchody, vystoupení kapel a tanečních souborů. Program se liší každoročně jak podle preferencí organizátorů, tak podle

dostupných financí od sponzorů. Studenti také prodávají tombolu a zařizují si svůj stánek s občerstvením i s obsluhou. Z těchto prodejů jde čistý zisk, kterým se snaží většinou pokrýt zbytek nákladů. Majáles stejně jako ostatní vybrané akce není výdělečný. Studenti také zařizují postavení májky na náměstí a výzdobu školy a většinou i větev třešně pro tradici prvomájového polibku.

4.3 Rozhovory

Výzkum se opírá o polostrukturované rozhovory s organizátory akcí a zároveň místními obyvateli. Rozhovory měly být doplněny o dotazníkové šetření, ale z důvodu karantény a probíhající pandemie COVID-19 se šetření neuskutečnilo. Nebylo možné dotazníky distribuovat mezi všechny věkové kategorie a zároveň respektovat všechna ochranná opatření a výsledky by tudíž byly zkreslené. Uskutečněné rozhovory byly (po získání souhlasu respondentů) nahrávány na nahrávací zařízení, čímž byla zjednodušena fáze jejich zpracování. Díky tomu byla zachována i přesnost jejich znění. Veškeré poskytnuté informace byly získány především díky ochotě respondentů se setkat i přes ztížené podmínky. Rozhovory byly uskutečněny v červnu 2020 s jednotlivými organizátory, kteří měli největší rozsah informací o daných akcích.

První rozhovor byl uskutečněn 10.6.2020 s PaedDr. Marií Borkovcovou, která je již několik let ředitelkou Městského muzea Lanškroun a díky její iniciativě se znovu obnovil masopustní průvod.

Další z rozhovorů byl veden 15.6.2020 s Janem Toningere, který je spoluzakladatelem dálkového pochodu Kopa a pomáhal s organizací prvních padesáti ročníků. Zároveň je dlouholetým členem Klubu českých turistů.

Poté byl použit rozhovor ze seminární práce pro UCR s tehdejší ředitelkou Kulturního centra Lanškroun Mgr. Jaroslavou Havlíčkovou z 20.10.2018 pro srovnání. Jelikož KC Lanškroun je spoluorganizátorem Kopy a podílí se hlavně na pořádání městských slavností.

A nakonec byl uskutečněn 23.6.2020 rozhovor s bývalou studentkou Gymnázia Lanškroun Bc. Pavlínou Kleinovou, která byla jednou z hlavních organizátorek studentského Majálesu v roce 2015.

4.3.1 Rozhovor s PaedDr. Marií Borkovcovou

1. Na stránkách Městského muzea Lanškroun je uvedeno, že muzeum je hlavním pořadatelem Masopustu, můžete to potvrdit?

Ano, muzeum je hlavním pořadatelem, ale dnes na akci spolupracuje také s městem Lanškroun. Masopust byl obnoven v roce 2001 z iniciativy muzea a na prvním průvodu se podíleli hlavně studenti Gymnázia Lanškroun. Průvod a masky navazovaly na hřebečské tradice, které se povedlo dochovat díky pamětníkům a podrobnému výzkumu Městského muzea Lanškroun. Letos proběhl jeho 20. ročník a v roce 2019 získal ocenění v oblasti tradiční lidové kultury a byl zapsán jako obnova městského masopustu na seznam Pardubického kraje.

2. Proč byl Masopust obnoven až v tomto roce, a ne už v poválečném období?

Po druhé světové válce nastoupil komunistický režim, který nepřál lidovým tradicím. Lanškroun jako pohraniční oblast bývalých Sudet měl většinu obyvatelstva německé národnosti a po válce se museli tito obyvatelé vystěhovat. Tím byly zpřetrhány vazby na lidovou kulturu oblasti a s uzavřením hranic se nemohli původní obyvatelé vrátit ani na návštěvu. Potomci těchto obyvatel v dnešní době nejedí do Lanškrouna na tyto kulturní akce, ale ve snaze pochopit historii a navštívit hroby svých předků.

3. Jak je Masopust vnímán místními obyvateli dnes a jaký je počet účastníků?

Masopust vnímají místní určitě pozitivně, což lze potvrdit i na rostoucím počtu účastníků. Nevíme přesné číslo, ale odhadem během dne navštíví akci asi 1000 lidí.

4. Navštěvují tuto akci pouze místní?

Na akci se sjíždí lidé i z okolních vesnic a z nedalekých měst, například z Letohradu, Žamberku, Králík atd. Je to jediný městský masopust v okolí, ale v některých vesnicích jako Horní a Dolní Čermná či Sázava se zachoval vesnický masopust, který má trochu jinou podobu.

5. Jak je akce náročná na organizaci a jakým způsobem je financována?

Přípravy probíhají už od září a nejnáročnější byly první ročníky, kdy na tento úkol nebylo vyčleněno tolik zdrojů – lidských i finančních. Pro první masky se muselo jet do Německa, aby byl alespoň základ. Časem masek přibývalo a dnes jich má muzeum k zapůjčení na průvod okolo 100. Také bylo náročné přimět ke spolupráci i ostatní spolky jako například Sbor dobrovolných hasičů Lanškroun, kteří jsou nositelé lidové kultury města.

Masopust je spolufinancován z příspěvku od zřizovatele, příspěvku od města Lanškroun a sponzorskými dary od firem ve formě finanční či hmotné.

6. Používají stánky na akci biologicky rozložitelné nádoby?

Stánky umístěné během akce na nádvoří a na náměstí A. Jiráka nepoužívají rozložitelné nádoby a toto rozhodnutí závisí na prodejcích občerstvení.

7. Existují nějaké hrozby, které by mohly ohrozit udržení tradice městského masopustu v Lanškrouně?

V Lanškrouně je velká sociální soudržnost obyvatel, ale je možné, že by tuto obnovenou tradici mohla teoreticky ohrozit nepřejícnost nové/ho ředitele/ky muzea. Dalším faktorem, který je potřeba vzít v úvahu, je velká opora, kterou má akce v Lanškrounském smíšeném sboru. Ten je důležitou součástí nejen programu, ale také průvodu, protože na sebe bere základní masky důležité svou rolí v průvodu. Také je škoda, že se nezapojuje do akce více lanškrounských spolků, ale každý se soustředí hlavně na své akce.

4.3.2 Rozhovor s Janem Toningerm

1. Hrál při vzniku pochodu roli prostředí a fakt, že Lanškroun se nachází v podhůří?

Určitě hrál, protože hlavními body pochodu jsou tři větší vrcholy v okolí – rozhledna Lázek, Suchý vrch a Mariánská hora. Lidé chtěli trávit čas raději v krásné přírodě než v tělocvičně a ve městě pro to nebylo tolik příležitostí.

2. Jaký byl rozdíl v akci a její organizaci za komunistického režimu a po jeho skončení?

První ročníky bylo těžké něco prosadit a účast byla malá, ale postupně se akce stala veřejností velice oblíbenou. Akce se dělala hlavně pro místní obyvatele a pro děti a stála čistě na sponzorech a ochotě lidí. Před revolucí bylo díky podpoře komunistů snazší přesvědčit obyvatele k účasti a firmy ke sponzorským darům. Po pádu režimu byl úpadek v účasti, firmy přerušily podporu a probíhala oprava náměstí a radnice, odkud se akce pořádala. Časem se pochod stal znovu populární a dnes je tento pochod největší v celé republice se startem z jednoho místa.

3. Je Kopa akce s nejdelší tradicí v Lanškrouně?

Myslím si, že ano. Město bylo původně osídleno Němci, kteří se museli vystěhovat a všechny tradice tak byly zpřetrhány. Za rozmachu průmyslu v této oblasti se začal Lanškroun znovu osídlovat a tato akce byla jedna z prvních na Lanškrounsku v takovém rozsahu. Inspiroval nás 50 km pochod, který vedl přes Orlické hory. Každý rok se také pořádaly poutě, ale spíše v okolních vesnicích.

4. Stala se Kopa populárnější díky přidání Městských slavností ke 30. ročníku?

Třicátý ročník měl velkou účast a slavnosti určitě přilákají spoustu účastníků. Dost lidí ovšem přijíždí pouze na tento program a zůstávají na náměstí, kde se slavnosti

konají. Jeden ročník se dokonce podařilo lidem vysklít několik výloh obchodů podél náměstí, jak byli namačkaní na sebe na hlavní program večera.

5. Jak řešíte nepořádek na trasách a úklid?

Na každé trase jsou rozmístěné kontroly s odpadkovými koši a všichni účastníci jsou nabádáni v brožurce, kterou dostanou při zápisu, aby neodhazovali odpadky. Po skončení pochodu členové klubu českých turistů projdou trasy a posbírají případný nepořádek.

6. Máte na pochod nějaké speciální značení?

Trasy vedou po značených turistických trasách, ale ve městě se mohou objevit speciální značky na chodnících při změně od předešlých ročníků například kvůli rekonstrukci cest. Dříve se věšely fáborky na stromy, ale to bylo v rozporu s ochránci přírody. V brožurce má navíc téměř každá trasa mapu a jsou tam i QR kódy, které odkazují na mapy v telefonu.

7. Jak je akce financována?

Akce je rozdělená na pochod Kopa a Městské slavnosti. Klub českých turistů je pořadatelem pochodu a financuje ho hlavně ze startovného a ze sponzorských darů.

8. Která trasa je nejoblíbenější a jak celou akci hodnotí místní obyvatelé?

Kopa je jednou z nejoblíbenějších akcí města a místní ji vnímají určitě pozitivně. Na tuto událost se sjíždějí i vzdálenější členové rodiny a Lanškroun má velkou soudržnost lidí, takže má tato událost skvělou tradici. Nejoblíbenější trasou je 5km okruh, který končí v Pohádkovém lese. Ten je největším lákadlem pro děti a někteří jdou jenom kvůli němu, proto byl zaveden systém, aby všichni zaplatili vstupné buď na pochod nebo alespoň při vchodu. Klub českých turistů také podporuje další spolky, kteří se chtějí ukázat jako například výstava veteránů, výstava zvířat na náměstí ve spolupráci se skauty, pořádají se soutěže na trasách, které se obměňují, jednou se například dávali diplomy po přechodu na kladině jako test na alkohol v krvi. Místní dříve vyvěšovali různá hesla na své obchody po celém náměstí na

podporu Kopy. Vyhlášují se první místa v nejstarším účastníkovi, nejvzdálenějším atd.

9. Proč nepoužíváte ekologičtější varianty nádobí při občerstvení na trasách a ve stáncích na náměstí?

Problém s vratnými kelímky se řeší v radě města, ale málo prodejců ve stáncích je ochotných vložit do vratných kelímků takový finanční obnos. Jediný ročník, kdy si to prosadil stánek s občerstvením vedený studenty Gymnázia, byl padesátým výročím a vratné kelímky se neuchytily. Na trasách je problém s dopravou a umýváním. Bylo by organizačně velmi náročné kelímky oplachovat a muselo by na kontrolách být více členů nebo dobrovolníků, kterých už teď nemáme nazbyt.

10. Přijíždějí na Kopy i turisté ze zahraničí nebo pouze návštěvníci z okolních vesnic?

Na akci jezdí spoustu lidí jak z okolních vesnic, tak ze zahraničí. Největší počet zahraničních turistů přijíždí z partnerských měst. Z Polska dokonce přijíždí plné autobusy, ale měli jsme účastníky i z Itálie, Maďarska atd. Větší firmy fungující ve městě si zvou své partnery na tuto akci a také je v Lanškrouně poměrně velká komunita Vietnamců, za kterými přijíždí rodina.

11. Existují nějaké hrozby, které by mohly ohrozit udržení tradice dálkového pochodu Kopa a městských slavností v Lanškrouně?

Tato akce je tak oblíbená a má takovou tradici, že si nemyslím, že by v dnešní době něco mohlo skutečně ohrozit její pokračování. V klubu je problémem, že nepřibývá moc mladých členů a stárnou stávající, takže snad bude komu předat vedení pochodu jednou.

4.3.3 Rozhovor s Mgr. Jaroslavou Havlíčkovou

1. Kdy je vyhlášen večerní klid? Dodržuje se tato hodina?

Večerní klid při městských slavnostech v pátek a sobotu se postupně posouval, nyní je to určeno na 1. hodinu ranní. Bohužel se tento čas většinou nedodrží, ale máme dohodu s městskou policií, že dokud se lidé nechovají výtržnický, tak nezasahují.

2. Myslíte si, že je během noci město světelně znečišťováno při této akci?

Pravděpodobně ano, pouliční osvětlení je zapnuté celou noc a dále se využívá projektorů na videomapping a také je spousta světel umístěna na pódiu.

3. Stěžovali si někdy místní obyvatelé na přítomnost hluku nebo světla?

Ano, někteří dokonce pravidelně. Stěžují si pouze na hluk, světlo jim nevadí. Město rozesílá dopisy lidem, kteří bydlí v okolí náměstí, ve kterých prosí o toleranci.

4. Jaká je návštěvnost této akce?

Letos padl rekord v účasti jak dálkového pochodu, tak pravděpodobně městských slavností. Pochodu se účastnilo asi kolem 8,5 tisíc, ale na slavnosti nemáme bohužel k dispozici data, protože tato akce je přístupná široké veřejnosti a neprodávají se lístky.

5. Jaká platí pravidla pro stánky, umístěné na náměstí?

Stánky musí dodržovat všeobecná hygienická pravidla. Postavení stánku je zpoplatněno 250,- Kč za metr čtvereční. Letos podalo kulturní centrum spolu podporou učitelů gymnázia návrh na prosazení vratných kelímků na celé akci, bohužel tento návrh rada města nepřijala. Vratné kelímky tedy bylo možné zakoupit pouze v jednom stánku, který se toho ujal soukromě a s pomocí lanškrounského gymnázia, kde bylo vratné místo, případně tam byly kelímky omývány. Bohužel je bylo možné zakoupit a vrátit pouze jeden den ze tří.

6. Jak řešíte úklid akce a třídíte odpad?

Úklid mají na starosti technické služby města Lanškroun, měl by být hotový do 6 hodiny ranní. Podle mého názoru byl letos nepořádek ve značně menší míře než

předchozí roky, protože byl posílen počet popelnic, které se vyklízely i častěji během akce.

7. Myslíte si, že na Kopu přijíždí i turisté ze zahraničí nebo pouze z okolí?

Na akci určitě přijíždí turisté z partnerských měst ze Slovenska, Polska, Itálie a Maďarska. Letošním rokem to bylo 84 lidí a město jim zařizuje ubytování. Je to ale spíše česká akce a sjíždí se na ní široké okolí a přijíždí domů i lidé, kteří už tu nežijí, ale vyrůstali tu.

8. Zaznamenáváte častější případy výtržnictví nebo problémů s drogami, násilím apod.?

Tato akce probíhá většinou v klidném duchu. Lidé jsou maximálně nepříjemní v důsledku vlivu alkoholu, ale nezaznamenali jsme častější výskyt násilí nebo drog.

9. Jsou nějaké bariéry vstupu mimo označené trasy? Myslíte si, že účastníci mohou narušovat faunu nebo floru v okolí města?

Bariéry vstupu nejsou, ale trasy a celkově pochod má na starosti Klub českých turistů. Věří, že návštěvníci se budou chovat slušně a mají napsané pár pravidel na rozdáváných brožurkách. Nemyslím si, že to narušuje nějakým závažným způsobem ani jedno.

10. Přináší tato akce příjmy městu?

Pochod i městské slavnosti jsou nezisková akce, která je prodělečná. Město dostává nějaké granty a přispívá na ohňostroj, většina peněz jde ze sponzorských darů, další rozpočet řeší i Kulturní centrum, které sestavuje program. Klub českých turistů má své sponzory a dotace. Akce přináší spíše kulturní rozvoj než materiální příjmy.

11. Plánujete do budoucna omezení počtu lidí?

Ne, akce nikdy nebyla omezená počtem a neplánujeme to ani do budoucna. Navíc je Kopa závislá dost na počasí, tudíž omezit to ještě poplatkem by bylo velice neuvážené.

4.3.4 Rozhovor s Bc. Pavlínou Kleinovou

1. Jakou má Majáles historii?

Majáles je studentská akce, která se pořádala už když jsme nastupovali na Gymnázium Lanškroun. Bohužel nevím, jak dlouhou má tradici.

2. Je akce organizována pouze studenty?

Akci pořádají studenti pod záštitou Gymnázia a spolupracují s Kulturním centrem Lanškroun. KC pomáhá vytvářet smlouvy, poskytují rady a komunikují s radou města.

3. Jak je tato akce financovaná?

Majáles funguje čistě na sponzorských darech a není to výtěžná akce. Neprodávají se vstupenky, přispívá na něj město Lanškroun a Sdružení rodičů, přátel a dětí školy. Studenti pokrývají náklady kromě sponzorských darů také prodáváním tomboly a prodejem občerstvení v jednom ze stánků na náměstí.

4. Jak akci vnímají místní obyvatelé?

Řekla bych, že určitě pozitivně. Na Majáles přijíždí i pouťové atrakce, takže funguje místo tradiční poutě. Akce probíhá hlavně na náměstí, takže se žádá místní obyvatelé o shovívavost v rozeslaných dopisech. Jediným problémem na rozdíl od Kopy bývá, že Majáles je vždy na 1. května a někdy to vychází na všední den, po kterém musí lidé znovu do práce. Stěžují si pak na hluk do večerních hodin.

5. Jsou na Majálese zastoupeny všechny věkové kategorie nebo je to spíše akce pro mladší a studenty?

Určitě všechny věkové kategorie. Přes den se vystřídají na náměstí rodiče a prarodiče vystupujících studentů, také rodiče s dětmi, které si vyhrají na kolotočích. Večer je tam asi větší koncentrace spíše mladších lidí, protože kvůli omezenému rozpočtu se zamlouvají spíše méně známé kapely, které zná více mladší generace.

6. Jezdí na Majáles i turisté?

Myslím si, že ne. Pokud to tedy nejsou nějakí kamarádi studentů ze zahraničí, tak se na akci sjíždí spíše bývalí studenti a lidé z okolních vesnic.

7. Jak řešíte úklid a třídění odpadu?

Úklid zajišťují Technické služby Lanškroun, byl to jeden z nejdražších výdajů, a v průběhu akce samotní studenti, kteří chodí vysypávat koše a měnit odpadkové pytle. Odpad se netřídí a na náměstí ani nejsou koše na tříděný odpad.

8. Používají stánkaři ekologičtější varianty nádobí?

Nepoužívají. Bohužel, se používají stále jednorázové plastové varianty. Domluvu se stánkaři řeší Kulturní centrum a prodejcům se do této varianty nechce investovat.

9. Kterých akcí se v Lanškrouně účastníte a která je podle Vás největším přínosem pro město?

Chodím pravidelně na Kopa i Majáles, ale Masopustu se neúčastním. Podle mého názoru je pro město asi největším přínosem Kopa, která je největší, vyhlášená a má dlouholetou tradici. Ovšem z mojí zkušenosti byla možnost pro studenty zorganizovat srovnatelně velkou akci skvělou praxí před Maturitním plesem. Bylo zajímavé zjistit si, jak náročné na organizaci takové akce jsou a jaký mají rozpočet a jak těžké je pro dvě třídy se na čemkoliv domluvit.

5 Shrnutí výsledků

5.1 Komparace kulturních akcí

Masopust i majáles jsou akce, které si na Lanškrounsku prošly reanimací ve 21. století s účelem přiblížení kulturních tradic novodobé společnosti. Reanimace je proces, při kterém se kulturní tradice znovu začleňují do společnosti po úpravách a změnách, které tradici přiblíží k cílové skupině (Tyslová, 2012: 24).

Cílovou skupinou masopustu byli vždy hlavně věřící, ale dnešní podoba těchto slavností se snaží přilákat širší veřejnost. Výhodou této akce je množství nabízených oblíbených staročeských pokrmů, průvod v maskách, který je atrakcí zvláště pro děti a také fakt, že slavnost probíhá v únoru, kdy není téměř žádná konkurence v jiných akcích. Velký podíl na reanimaci má hlavně Městské muzeum Lanškroun, které přišlo s myšlenkou tuto tradici obnovit a vynaložilo k tomu nemalé úsilí.

Reanimace majálesu se ujalo Gymnázium Lanškroun, konkrétně vždy dvě vybrané třídy – septima a třetí ročník. Dříve byly nejdůležitější body této studentské akce stavění májky a průvod v maskách, ale dnes se většina diváků soustředí hlavně na vystoupení na pódiu, pouťové atrakce a stánky s občerstvením. Každý rok se studenti snaží přijít s nějakým novým nápadem, kterým by nalákali širší publikum.

Dálkový pochod Kopa a městské slavnosti mají nejdelší nepřerušenu tradici v Lanškrouně, a možná právě to je důvodem tak velké účasti. Akce se soustředí na všechny věkové kategorie od dětí, pro které je připraven Pohádkový les, až po seniory, kteří si užívají hlavně dopolední program s dechovým orchestrem a lidovými písněmi. Slučuje v sobě poznávání přírody a krajiny v okolí, sportovní výkon i zábavný program ve formě kulturních vystoupení na náměstí. Nevýhodou této akce je pro svou velikost množství odpadu, světelného a hlukového znečištění.

5.2 Finanční stránka akcí

Přestože všechny tři akce jsou založené především na sponzorských darech, jejich rozpočty se velice liší.

Kopa a městské slavnosti pro svůj počet návštěvníků mohou nabídnout mnohem lepší reklamu než majáles či masopust. Navíc Kopa obvykle mívá i celorepublikové sponzory akcí jako například Coca-cola, zatímco Majáles a Masopust jsou odkázáni spíše na ty lokální. K pochodu je vydávána brožurka s mapami, pokyny a informacemi o kontrolách, ve které můžeme nalézt i celostránkové reklamní inzerce. Také na pódiu je vidět spousta bannerů od větších sponzorských firem. Celkově je ovšem nejvíce sponzorů z lokálních firem, pro které je akce velkou reklamou. Firmy podporují kulturní akce i pro jejich oblíbenost mezi zaměstnanci.

5.3 Přínosy akcí pro místní obyvatele a vliv na cestovní ruch Lanškrounska

Tato kapitola odpovídá na výzkumnou otázku č.1: Jaký mají vliv popsané kulturní akce na cestovní ruch v dané oblasti?

Jak je uvedeno v teoretické části, stále více nabývá hodnota minimálně narušeného přírodního prostředí, které je předmětem zájmu přírodního turismu a ekoturistiky. To může být jeden z důvodů, proč je natolik oblíbený právě dálkový pochod. Podle počtu účastníků je to nejvyhledávanější akce roku a přiláká do města nejvíce návštěvníků. Navíc je jeho výhodou to, že obyvatelé více poznávají své okolí. V dnešní době tráví lidé mnohdy radši volný čas co nejdál od domova a jsou překvapeni i z místní fauny a flóry. Při Kopě si navíc mohou každý rok zvolit jinou trasu, či vyměnit pěší chůzi za kolo nebo běh. Tím tato akce ztrácí jednotvárnost, která začíná být vidět u Majálesu, při kterém je mnohem těžší vymyslet nové nápady pro zpestření akce.

Jak uvádí v rozhovoru Borkovcová, Lanškroun má velkou sociální soudržnost obyvatel, proto největším přínosem těchto akcí je pravděpodobně kulturní vyžití a možnost setkat se i s lidmi, které nevidají tak často. Na Majáles se sjíždí často široká rodina, aby viděli své příbuzné ve vystoupení tříd na pódiu. Stejně tak je vytvořena komunita kolem Masopustu tvořená hlavně z lidí, kteří se pravidelně potkávají v kostele.

Největší vliv z hlediska cestovního ruchu mají akce pravděpodobně na ubytovací a stravovací zařízení. Většina návštěvníků těchto akcí jsou podle Toningera z velké části vzdálenější rodina a přátelé, kteří pravděpodobně nevyužívají ubytovací kapacity, které město nabízí. Ovšem někteří hosté ze zahraničí využívají hotely a penziony v Lanškrouně. Velký nárůst zákazníků můžeme vidět v přeplněných stravovacích zařízeních, a to i přes stánky s občerstvením postavených na náměstí. Většinou se podniky snaží kompenzovat tento velký zájem v podobě přijímání brigádníků právě pro tyto akce.

Z hlediska infrastruktury se na akcích zavádí opatření jako například uzavření náměstí, na kterém se shlukuje nejvíce lidí, vznikají provizorní parkovací místa, probíhá častěji úklid atd. Celkově se ale nedělají žádné větší zásahy, které by nějak zvlášť ovlivnily chod města.

Z těchto odpovědí lze vyčíst, že místní obyvatelé mají převážně pozitivní názor na všechny konané akce z pohledu organizátorů. Na výzkumnou otázku č.2: „Jakou mají kulturní akce zpětnou vazbu od místních obyvatel?“ by však bylo vhodnější vybrat širší vzorek respondentů. Největší problémy jsou s městskými slavnostmi, při kterých si místní obyvatelé, kteří bydlí v bezprostřední blízkosti náměstí, stěžují na množství hluku do nočních hodin.

Odpověď na výzkumnou otázku č.3: „Jakým přínosem jsou vybrané akce pro tuto lokalitu?“ je velmi subjektivní. Vhodnější metodou pro získání dat na tuto odpověď by pravděpodobně bylo dotazníkové šetření. Z hlediska množství turistů a využití stravovacích a ubytovacích služeb by měl největší přínos pochod spojený s městskými slavnostmi. Ovšem pro podporu kultury místních obyvatel jsou přínosné i zbylé dvě akce. Majáles je velmi prospěšný pro studenty, kteří si vyzkouší náročnost organizace městské akce. Masopust je zase důležitý pro udržení lidové kultury a tradic.

5.4 Úloha přírodního prostředí na vybrané akce

Jak uvádí v rozhovoru Toninger přírodní prostředí mělo vliv na dálkový pochod. Využívá nejvyšších vrcholů v okolí, a tím není trasa jednotvárná a motivuje

k výhledům. Klub českých turistů navíc díky příhodné lokalitě mohl využít některých již stávajících tras, které si už získali u návštěvníků oblibu.

Při obnově tradice studentské akce Majálesu byla důležitá spíše přítomnost Gymnázia, které se obnovy ujalo. Nebylo vyzorováno ovlivnění přírodním prostředím okolí.

Masopust a průvod v maskách byl jako tradice obnoven díky návaznosti na německou tradici. Město spadalo do oblasti Sudet a odsun německých obyvatel po válce způsobilo zpřetrhání těchto oslav. Dochovaly se ale záznamy, ze kterých čerpalo Městské muzeum při obnově masek a celé akce. Muzeum v čele s jeho ředitelkou však mělo pravděpodobně větší vliv na tuto reanimaci než přírodní prostředí a oblast, ve které se město nachází.

Pro odpověď na výzkumnou otázku č.4: „Je vznik a vývoj těchto kulturních akcí ovlivněn přírodním prostředím?“ by bylo zapotřebí více dat a podrobnějšího výzkumu. Odhad autorky, že na vybrané akce má vliv prostředí nebyl vyvrácen, ale ani potvrzen.

5.5 Udržitelnost akcí

V této kapitole je zodpovězena výzkumná otázka č.5: Jsou vybrané akce v souladu se udržitelným cestovním ruchem?

Jeden z problémů z hlediska udržitelnosti vybraných akcí se týká množství vyprodukovaného odpadu. Žádná z nich nepoužívá ekologicky rozložitelné nádoby nebo jinou ekologickou variantu jako například vratné kelímky. Kelímky byly zavedeny pouze jeden den na 50. ročník Kopy a městských slavností a pouze v jednom stánku s občerstvením, který zařizovali studenti gymnázia. Bohužel, se v tomto trendu nepokračovalo další rok, aby si lidé mohli postupně zvykat na šetrnější varianty. Na srovnatelně velkých akcích jako jsou například Majálesy v Hradci Králové, Brně, Praze atd. jsou vratné kelímky zavedené již několikátým rokem a návštěvníci tuto variantu přijali bez problémů. Ekologičtější varianty by navíc byly v souladu myšlenkou akce dálkového pochodu a Klubu českých turistů jako organizátorů. Nádoby šetrnější k přírodě by i přes náročnější prvotní investici a složitější organizaci lidé na akci jistě uvítali. Co se týká Majálesu a Masopustu, na

těchto akcích nikdy žádné ekologické varianty zavedeny nebyly, ovšem nemají takové množství návštěvníků, a tím produkují odpadu méně. Také je zanedbáno jakékoliv třídění odpadu ze všech vybraných akcí a po celém prostoru náměstí, kde se akce konají, nejsou umístěné žádné koše na tříděný odpad.

Nadměrný hluk je častou příčinou stížností místních obyvatelů, kteří žijí kolem náměstí. Město rozesílá dopisy s prosbami o toleranci při pořádání městských slavností a Majálesu. Nadměrná hlasitost vede k dočasným problémům, jako pískání v uších, nedostatek spánku během akce apod. Vzhledem k tomu, že tato akce trvá do pozdních hodin a většinou déle, než je vypsáný noční klid, jsou stížnosti opodstatněné. Kromě toho hluk neobtěžuje pouze místní obyvatele, ale také živočichy žijící nedaleko centra města.

Dalším problémem je světelné znečištění města při konání těchto akcí. Ve městě Lanškroun jsou použita jako pouliční osvětlení náměstí svítidla ve tvaru koule, která se vyznačují mimořádně špatným využitím světla, protože velká část směřuje přímo do nebe. Dále je ve městě použito několik LED osvětlení, které na náměstí nasvicují radnici města jako architektonickou památku. V době městských slavností a Majálesu je také použito několik desítek osvětlení pódia a dále probíhá videomapping, při kterém je promítáno na obrovské plátno nebo na budovu video. Masopust nemá tato osvětlení a vystoupení na pódiu při jeho konání neprobíhá do pozdních hodin. Tato akce je tedy pravděpodobně nejšetrnější, co se týká světelného i hlukového znečištění. Největší hrozbou je, že světelné znečištění a problémy spojené s přílišným používáním světla v nočních hodinách není moc známé téma a mnoho lidí si ani neuvědomuje, že světlo může mít negativní dopady na jejich zdravotní stav.

Co se týká překročení míry únosné kapacity Lanškrouna jako turistické destinace, při městských slavnostech bývá na náměstí takové množství lidí, že musí často zasahovat zdravotnická záchranná služba. Takových případů je více hlavně při jubilejních ročnicích s atraktivnějším večerním programem. Lidé nerespektují své okolí a nechovají se zodpovědně vůči svému zdravotnímu stavu. Pořadatelé nemají určené žádné restriktce pro počet účastníků. Potřeby návštěvníků jsou při městských slavnostech upřednostňovány před potřebami místních obyvatelů, což značí jev

turistifikace, který ovšem přetrvává pouze po dobu konání akce. Na náměstí jsou postavené mobilní toalety, které také vždy nejsou dostačující pro takové množství lidí. Při dálkovém pochodu může docházet k znehodnocování přírody, protože oblasti nejsou pod žádnou ochrannou, organizátoři pouze nabádají účastníky, aby se drželi vymezených tras. Majáles a Masopust mají mnohem menší počet účastníků a žádný problém s únosnou kapacitou nebyl vyzorován.

6 Závěry a doporučení

Provedený výzkum vycházel z informací rozpracovaných v teoretické části práce čerpající ze studia odborné literatury. Díky těmto poznatkům bylo možné provést kvalitativní výzkum a rozbor dopadů kulturních akcí na místní komunitu. Práce se opírá o výsledky z polostrukturovaných rozhovorů a přímého pozorování. Nebylo v časových ani logistických možnostech aplikovat výzkum na větší množství dotazovaných, proto nebylo možné adekvátně odpovědět na všechny výzkumné otázky. V důsledku pandemie COVID-19 byl zrušený Majáles 2020 a pravděpodobně bude omezená i akce Kopa a městské slavnosti v tomto roce.

Pro komparaci by bylo vhodnější zvolení akcí podobnějšího charakteru. Ve vybrané destinaci se však nepořádá takové množství kulturních akcí, které by měly podobné znaky a měly srovnatelné množství návštěvníků. Největší roli v cestovním ruchu Lanškrounska hraje Kopa a městské slavnosti. Z provedeného výzkumu ale vyplývá, že všechny akce jsou vnímány spíše pozitivně.

Problematika by se dala blíže zkoumat z ekonomického hlediska nebo ve srovnání s jinými podobně velkými regiony. Bylo by také zajímavé vést rozhovory s účastníky přímo při probíhané akci.

Na akcích by mohlo být využito udržitelnějších metod, obzvláště když jsou návštěvníci převážně lokální a z přilehlých obcí. Organizátoři by také měli apelovat na účastníky v omezení jednorázového odpadu. Vedení města by mohla být důslednější, co se týče opatření pro stánky s občerstvením nebo omezení množství počtu účastníků večerního programu. Důležité je, aby vybrané akce zůstaly pro všechny zúčastněné skupiny přínosem a aby jejich konání nezačalo jakýmkoliv způsobem dlouhodobě narušovat místní přírodní, sociální či kulturní prostředí.

7 Seznam použité literatury

A.T.I.C. ČR, 2020 [online]. *Jednotná klasifikace turistických informačních center ČR* [cit. 28.5.2020]. Dostupné z:

http://www.aticcr.cz/assets/File.ashx?id_org=200039&id_dokumenty=2538

BORKOVCOVÁ Marie, 2020 [online]. *Městem po dvacáté projde masopustní průvod* [cit. 18.6.2020]. Dostupné z: <https://www.lanskroun.eu/mestem-po-dvacate-projde-masopustni-pruvod/d-14104>

BORKOVCOVÁ Marie, 2020. Polostrukturovaný rozhovor 10.6. 2020

ČESKÉ DĚDICTVÍ UNESCO, 2020 [online]. *Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku* [cit. 6.8.2020]. Dostupné z: https://www.unesco-czech.cz/masopust/predstaveni/#page_start

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2020 [online]. *Databáze demografických údajů za obce ČR*. [cit. 18.5.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2020 [online]. *Charakteristika správního obvodu Hlinsko*. [cit. 5.8.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xe/charakteristika_spravniho_obvodu_hlinsko

DOWNS Roger M., DAY Frederick A., KNOX Paul L., HAYNES MESERVE Peter a WARF Barney, 2006. *Almanach geografie*. 1. vydání. Sanoma Magazines Praha, spol. s.r.o. 496 stran. ISBN 80-7026-267-2

HAVLÍČKOVÁ Jaroslava, 2020. Polostrukturovaný rozhovor 20.10.2018 in KARLÍKOVÁ Dominika 2018, *Popis a zhodnocení způsobů aplikace principů společenské odpovědnosti vybraným subjektem ČR. Dálkový pochod Kopa a městské slavnosti*. Seminární práce. Univerzita Hradec Králové, Fakulta informatiky a managementu, Katedra rekreologie a cestovního ruchu.

HIGGINS-DESBIOLLES Freya, 2018 [online]. *Sustainable tourism: Sustaining tourism or something more? Tourism Management Perspectives*. [cit. 4.8.2020]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2211973617301319>

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar, 2012. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 313 stran. ISBN 978-80-247-4209-0.

KARLÍKOVÁ Dominika, 2020. Vlastní fotografie z provedeného výzkumu ve vybrané destinaci [fotografie], [cit. 9.8.2020]

KLEINOVÁ Pavlína, 2020. Polostrukturovaný rozhovor 23.6.2020

KLUB ČESKÝCH TURISTŮ LANŠKROUN, 2020 [online]. *Historie Kopy* [cit. 18.6.2020]. Dostupné z: <https://www.kctlanskroun.cz/lanskrounska-kopa/historie-kopy/>

KLUB ČESKÝCH TURISTŮ, 2020 [online]. *Historie KČT* [cit. 5.6.2020]. Dostupné z: <https://kct.cz/historie>

KOLEKTIV AUTORŮ, 2002. *Krajem Koruny země – Vlastivěda Lanškounska*. 1. vydání. Lanškroun: TG TISK s.r.o. 560 stran. ISBN 80-238-9081-6

KOLEKTIV AUTORŮ, 2008. *Percepce krajiny a genius loci*. 1. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus. 325 stran. ISBN 978-80-7041-191-9

KOLEKTIV AUTORŮ, 2017. *Lanškroun město polyhistora Jana Marka Marciho z Kronlandu*. 1. vydání. Zlín: Graspo CZ, a.s. 215 stran. ISBN 978-80-905183-9-1

LATISLAV Radek, 2020 [online]. *Hlinecko zaplaví masopustní průvody zapsané v UNESCO* [cit. 6.8.2020]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/pardubice/zpravy/hlinecko-unesco-masopust.A200131_530072_pardubice-zpravy_mv0

MAPY.CZ, 2020. Část mapy České republiky s vyznačeným městem Lanškroun [online mapa]. Měřítko neuvedeno. Úprava vlastní [cit. 9.8.2020]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=16.0073865&y=50.0112705&z=10&q=lan%C5%A1kroun>

MĚSTO LANŠKROUN, 2020 [online]. *O regionu* [cit. 6.8.2020]. Dostupné z: <https://www.lanskroun.eu/o-regionu/d-1454/p1=1586>

MĚSTO LANŠKROUN, 2020 [online]. *Oddělení cestovního ruchu a veřejné informovanosti* [cit. 4.8.2020]. Dostupné z: <https://www.lanskroun.eu/infocentrum/os-1476/p1=2982>

MĚSTO LANŠKROUN, 2020 [online]. *Přírodní zajímavosti* [cit. 20.7.2020]. Dostupné z: <https://www.lanskroun.eu/prirodni-zajimavosti/ds-1108/p1=2938>

PÁSKOVÁ Martina a ZELENKA Josef, 2018. *Společensky odpovědný cestovní ruch*. 1. vydání. Praha: Idea servis, 192 stran. ISBN 978-0-85970-91-3

SVATOŠ, M. 2001. *Historie studentských majálesů*. Časopis Dějiny a současnost, 23, č. 2. Str. 22-26. [Vydavatel: Nakladatelství Lidové noviny]

ŠTYRSKÝ Jiří a ŠÍPEK Jiří, 2011. *Geograficko psychologické souvislosti cestování, turistiky a rekreace*. 1. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus. 164 stran. ISBN 978-80-7435-114-3

TONINGER Jan, 2008. *Lanškrounská KOPA 2008 po čtyřicáté*. Almanach ke čtyřicátému výročí tradičního dálkového pochodu. 1. vydání. Město Lanškroun

TONINGER Jan, 2020. Polostrukturovaný rozhovor 15.6. 2020

TYSLOVÁ Irena a kolektiv, 2012. *Metodiky animačních procesů v kultuře*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 296 stran. ISBN 978-80-245-1903-6

WACLAWIČOVÁ Martina, 2020 [online]. Masopust není půst. Jaký je původ slova masopust a proč úzce souvisí s karnevalem? [cit. 6.8.2020]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/92688/masopust-neni-pust-jaky-je-puvod-slova-masopust-a-proc-uzce-souvisi-s-karnevalem.html>

8 Kopie zadání práce

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu

Zadání bakalářské práce

Autor: Dominika Karlíková
Studium: I1700225
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Management cestovního ruchu
Název bakalářské práce: **Kulturní zvláštnosti a tradice vybraného regionu z hlediska percepcie destinace**
Název bakalářské práce AJ: Cultural rarities and traditions of selected tourism region from perspective of perception of destination

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Metodická část

V bakalářské práci je využito standardizovaných technik kvantitativního výzkumu ? primární analýzy, zahrnující rozhovor s bývalou ředitelkou Kulturního centra a osobní poznatky autorky, podílející se účastí na daných akcích, a dále sekundární analýzy, využívající knižních a internetových zdrojů.

Osnova

- 1 Úvod
- 2 Cíl práce
- 3 Metodika zpracování
- 4 Teoretická část
  - 4.1 Klub českých turistů
  - 4.2 Kopa
    - 4.2.1 Městské slavnosti
  - 4.3 Masopust
  - 4.4 Majáles
- 5 Praktická část
  - 5.1 Průběh šetření
  - 5.2 Zpracování výsledků šetření
  - 5.3 Shrnutí výsledků
- 6 Závěry a doporučení
- 7 Seznam použité literatury a dalších zdrojů
- 8 Přílohy

ZELENKA, Josef a PÁSKOVÁ Martina (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-7201-880-2.

KOLEKTIV AUTORŮ (2008). *Percepce krajiny a genius loci*. První vydání. Hradec Králové: Gaudemus. ISBN 978-80-7041-191-9.

JANEČKOVÁ, Lidmila a VAŠTÍKOVÁ, Miroslava (1999). *Marketing měst a obcí*. První vydání. Praha: Grada Publishing, spol. s r.o. ISBN 80-7169-750-8.

Garantující pracoviště: Katedra rekreologie a cestovního ruchu, Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: Ing. Veronika Židová, Ph.D., DiS.

Oponent: Mgr. Pavlína Chaloupská, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 16.3.2015